Noord- en Oost-Gelderland

Algemeen bestuur

Agendapunt:	4
Overlegdatum:	18-11-2021
Portefeuillehouder:	C.M. de Waard-Oudesluijs

Adviesnota

Onderwerp

Afronding takendiscussie: besluitvorming over aandachtspunten en samenwerking

Voorstel

A. in te stemmen met het aanpakken van de volgende 7 aandachtspunten van de notitie "Koersnotitie in de praktijk brengen":
   A.1. Beter inspelen op de vraag van gemeenten
   A.2. Vanuit partnerschap afspraken maken
   A.3. Data: Veiligheidsrisico's wegnemen en gemeenten beter faciliteren met data
   A.4. Arbeidsmarkt
   A.5. Bedrijfsvoering
   A.6. Communicatie
   A.7. Medische milieukunde;
B. Voor het 8e aandachtspunt Infectieziektebestrijding + crisis & rampenbestrijding de landelijke ontwikkelingen af te wachten en dit aandachtspunt uiterlijk in november 2022 opnieuw te wegen;
C. in te stemmen met de start van het voorbereidingstraject voor volledige participatie in Het Service Centrum (HSC) conform het advies van Lysias. Dit onder voorwaarde dat uit een nadere uitwerking blijkt dat de business case voor de kosten van GGD NOG positief is (gedefinieerd als structurele verlaging van de kosten en een terugverdientijd van ten hoogste vier jaar);
D. in te stemmen met samenwerking met de VNOG op de gebieden preparatie crisisbeheersing en publiekscommunicatie;
E. in de loop van 2022 verdere mogelijkheden van samenwerking met VNOG te onderzoeken, op het gebied van facilitair en huisvesting;
F. in te stemmen met dekking voor het ondernemen van incidentele acties op de aandachtspunten in 2022-2025 door inzet van de reserve frictiebijdrage Apeldoorn en een saldo-reservering;
G. in te stemmen met de financiële uitwerking en het opnemen ervan in Uitgangspuntennota 2023 en meerjarenraming.

Inleiding

Na anderhalf jaar voorbereiding, gesprek en onderzoek komt de afronding van de Takendiscussie in zicht. De naam Takendiscussie was er één die gaandeweg het proces steeds minder de lading dekte. Immers, voor wijziging van taken van de GGD bleek al snel weinig bestuurlijk draagvlak. Daarmee raakte een substantiële kostenbesparing uit zicht, en kwam de focus te liggen op andere mogelijkheden om de GGD te versterken. Dat dat nodig was bleek uit de quick-scan die Lysias heeft uitgevoerd: GGD NOG heeft als de kleinste zelfstandige GGD van Nederland versterking nodig om niet door de ondergrens te zakken. Tijdens de laatste vergadering van het AB op 9 september zijn 8 aandachtspunten doorgenomen, punten waarop een verbeterslag vanuit oogpunt van de koersnotitie noodzakelijk is. De afgelopen weken is onderzocht welke kwaliteits- en kostenvoordelen

samenwerking met de Veiligheidsregio en Het Service Centrum (HSC, een samenwerkingsverband van GGD'en) kan opleveren. Met deze notitie wordt beoogd de Takendiscussie af te ronden en actie in te zetten op de aandachtspunten en de samenwerking.

Beoogd effect

Afronden van de takendiscussie met een besluit op de aandachtspunten en samenwerking.

Argumenten

A. Een verbeterslag op de benoemde 7 aandachtspunten is vanuit oogpunt van de koersnotitie noodzakelijk. De tijdelijke uitbreiding van taken en budget voor de bestrijding van COVID-19 laat op een aantal onderdelen de voordelen zien van een robuustere organisatie van de GGD. Dat maakt dit moment het geschikte moment om de aandachtspunten op te pakken. In onderstaande tabel staan de voordelen van aanpak per aandachtspunt:

Aandachtspunt	**Voordelen wanneer aandachtspunt wordt uitgevoerd**
1 Beter inspelen op de vraag	De GGD is in staat vragen snel op te pakken en in samenwerking te beantwoorden. De GGD toont zich daarmee een betere gesprekspartner.
2 Vanuit partnerschap afspraken maken	Een (kosten)efficiënte en doelmatiger uitvoering wordt mogelijk gemaakt. Gemeenten reduceren onzekerheden en weten waar ze op mogen rekenen de komende jaren.
3 Data: Veiligheidsrisico's wegnemen & gemeenten beter faciliteren met data	Juridische en organisatorische risico's van dataveiligheid worden gereduceerd. De informatiebehoefte van gemeenten wordt beter bedient. We benutten experts die kennis van de GGD-processen hebben opgedaan tijdens COVID-tijd en hun waarde hebben bewezen.
4 Arbeidsmarkt	Er is meer gereedschap in huis om in een zeer krappe arbeidsmarkt de benodigde expertise te verwerven. Ook blijft de GGD in staat een opleidingsplek aan te bieden aan jonge artsen. Dat verhoogt de bekendheid van de GGD NOG en verlaagt de drempel om hier aan de slag te gaan.
5 Bedrijfsvoering	Door professionele inrichting van een inkoopfunctie zal de GGD efficiënter en voordeliger haar werkzaamheden kunnen organiseren. De tijdelijke versterking van de financieel- en personeelsadviesfuncties begeleidt de transitie van aandachtspunt 1.
6 Communicatie	De GGD biedt betere en meer toepasbare kennis voor inwoners. Er wordt gebruik gemaakt van passende en eigentijdse communicatiekanalen. Gemeenten vinden in het communicatieteam van de GGD proactieve meedenkers. Er worden ontwikkelingen gesignaleerd en met gemeenten samen opgepakt.
7 Medische milieukunde	Door opwarmend klimaat en energietransitie zijn er veel veranderingen in de leefomgeving. Dit leidt ook tot veel meer vragen aan team Medische milieukunde. Met een arts extra kan de GGD met deze stijging van vragen meebewegen. Ook zet de GGD hiermee een stap in toegankelijker adviezen.
8 Infectieziektebestrijding + crisis & rampenbestrijding	PM

B. De verwachting is dat er vanuit de landelijke evaluatie van de corona-aanpak verregaande wijzigingen in het stelsel van infectieziektebestrijding en crisisbeheersing worden aangebracht. Omdat er nog weinig zicht is, welke richting dit op gaat is het verstandig om op regionaal niveau nu geen wijzigingen door te voeren voor actiepunt 8.

C. De rapportage van Lysias over samenwerkingsopties geeft voldoende aanleiding om de samenwerking met HSC te versterken. De kwaliteitswinst en reductie van kwetsbaarheid zijn hierbij aanzienlijk. Ook is het aannemelijk dat er op termijn kostenvoordeel te realiseren valt, al is er op dit moment nog geen exacte berekening te maken van dat voordeel. Met een keuze voor versterking van HSC sorteert GGD NOG bovendien voor op de groeiende behoefte aan samenwerking tussen GGD'en, die als gevolg van de coronapandemie zichtbaar is.

D. Dezelfde rapportage van Lysias geeft voldoende aanleiding om de samenwerking met de Veiligheidsregio te versterken, specifiek op de onderdelen preparatie crisisbeheersing en publiekscommunicatie.
E. Naast de aandachtspunten van 'Koersnotitie in de praktijk brengen' lijken er op de vlakken van facilitair en huisvesting synergievoordelen te behalen in samenwerking met de VNOG.
F. De aanvang van het jaar 2022 is zeer nabij. Dat maakt dat de gevraagde investeringen niet volledig meegenomen kunnen worden in de begroting 2022. Voor 2022 is daarom op een andere wijze in dekking voorzien, zie de financiële paragraaf in de notitie Afronding van de takendiscussie.
G. De financiële consequenties van de aanpak van de 7 aandachtspunten worden meegenomen in de uitgangspuntennota 2023. Dit geeft ook gemeenteraden de gelegenheid een zienswijze in te dienen.

Kanttekeningen

A. Uitstel van aanpak van de aandachtspunten zou betekenen dat noodzakelijke verbeterslag niet of later wordt ingezet. Ook kunnen dan de positieve neveneffecten van de COVID-bestrijding niet benut worden. In de onderstaande tabel staan de nadelen als een aandachtspunt niet opgepakt wordt:

Aandachtspunt	**Nadelen als aandachtspunt niet wordt uitgevoerd**
1 Beter inspelen op de vraag	Zonder de investeringen in account- en projectmanagement blijft de bestaande structuur voorlopig in stand en kan de GGD onvoldoende aansluiten op behoeften van gemeenten en daarop niet flexibel inspelen.
2 Vanuit partnerschap afspraken maken	Onzekerheden voor GGD en de betrokken medewerkers blijven bestaan. Geschikte professionals kan de GGD geen vast contract bieden, met als gevolg dat de GGD onvoldoende kan garanderen dat de juiste professionals beschikbaar zijn om de taken uit te voeren. Er zit veel tijd in aanvragen, inwerken van medewerkers, afronding en verantwoording.
3 Data: Veiligheidsrisico's wegnemen & gemeenten beter faciliteren met data	De GGD en haar bestuur blijven blootgesteld aan operationele en juridische risico's op het gebied van informatieveiligheid. Daarnaast dreigt een braindrain door uitstroom van experts die voor een deel van deze taken zijn ingewerkt tijdens bestrijding van het coronavirus.
4 Arbeidsmarkt	Er blijven meer vacatures moeilijk vervulbaar, met als gevolg dat de dienstverlening aan gemeenten hieronder leidt.
5 Bedrijfsvoering	Het niet inrichten van een inkoopfunctie zorgt voor veel inefficiëntie in de organisatie. Niet uitvoeren van de aanvulling financiën en personeel zorgt ervoor dat de veranderopgave niet voldoende ondersteund wordt
6 Communicatie	Ook hier dreigt een braindrain door uitstroom van experts die ingewerkt zijn tijdens bestrijding van het coronavirus. Al na een paar dagen in maart 2020 bezweek het reguliere communicatieteam onder de druk van vragen rond covid19. De GGD kon gelukkig terugvallen op de partners van de VNOG en de gemeente Apeldoorn om bereikbaar te blijven, maar het toonde dat communicatie bijzonder kwetsbaar was en vrijwel geen turbulentie aankon. Zonder investering in communicatie blijft de inrichting suboptimaal en kwetsbaar; iets dat professionals in het primair proces erbij doen naast hun reguliere werk.
7 Medische milieukunde	Het team Medische milieukunde blijft onder hoge druk staan en komt niet aan alle vragen toe. Daarmee kan o.a. in ontwikkelingen in de ruimtelijke ordening in de regio vertraging optreden.
8 Infectieziektebestrijding + crisis & rampenbestrijding	PM

B. Infectieziektebestrijding + crisis & rampenbestrijding is zeer kwetsbaar. Versterking is nodig om de vragen rond COVID aan te kunnen en voorbereid te zijn op nieuwe uitdagingen.

C. Het starten van het voorbereidingstraject is een duidelijke keuze voor één richting. Het vermindert de kwetsbaarheid van de GGD, maar ook haar wendbaarheid in de inrichting van de bedrijfsvoering. De intensievere samenwerking met HSC maakt andere organisatiekeuzes op termijn lastig, omdat ontvlechten te kostbaar en lastig is.

B. Het kostenneutraal maken van 2022 is noodzaak vanwege de korte termijn, maar brengt ook een risico met zich mee. De ontwikkeling (en daarbij behorende kosten) wordt al ingezet terwijl via de zienswijzen op de uitgangspuntennota 2023 nog bijgestuurd kan worden. Bepaalde investeringen zijn tegen die tijd onomkeerbaar.

Financiën

Structurele kosten voor de aanpak van de aandachtspunten bedragen €565.000 per jaar. Een bedrag van € 225.000 wordt gedekt door hogere tarieven op plusproducten. Daarmee leveren ook derden (zoals reizigers en politie/justitie) die diensten van de GGD NOG afnemen een bijdrage aan de versteviging van de GGD. Het restant € 340.000 wordt gedekt door een verhoging van de inwonerbijdrage van 2,69% vanaf 2023.

Nog niet meegenomen, maar aannemelijk geacht, is dat door volledige participatie in HSC op een termijn van ongeveer 5 jaar een kostenbesparing te realiseren is. Dit ligt in de orde van grootte van €200.000 tot €300.000.

De verwachting is dat de GGD vanuit het budget voor COVID-19 bestrijding van het ministerie van VWS middelen kan reserveren voor de opgelopen achterstanden bij de ondersteuning tijdens de COVID-19 bestrijding. We verwachten dat we minimaal € 340.000 kunnen reserveren. Hiermee kunnen we de structurele verhoging voor 2022 dekken. Mochten we meer kunnen reserveren dan brengen we dit extra bedrag in mindering op de incidentele kosten van 2023 t/m 2025.

De incidentele kosten kunnen voor een deel gedekt worden uit de bestemmingsreserve frictiebijdrage jeugdgezondheid Apeldoorn. Daarnaast heeft de GGD de afgelopen jaren steeds een klein positief saldo in de jaarrekening. Dit is voornamelijk het gevolg van hogere opbrengsten dan vooraf geraamd. In deze opbrengsten is ook dekking voor de overhead opgenomen, die niet altijd volledig wordt ingezet. Het uitgangspunt is dat in de periode 2022-2025 jaarlijks een positief saldo van € 100.000 gepresenteerd kan worden. Dit zetten we in als dekking voor de incidentele kosten. Belangrijke kanttekening hierbij is dat als het positief saldo niet of niet helemaal wordt gerealiseerd de gemeenten alsnog gevraagd wordt een bijdrage te leveren. Voor de resterende bedragen is een eenmalige bijdrage van de gemeenten nodig van resp. € 562.000 in 2023, € 363.000 in 2024 en € 242.000 in 2025.

In onderstaande tabel zijn de financiële gevolgen van de aandachtspunten van de notitie “Koersnotitie in de praktijk brengen” in beeld gebracht.

Financieel gevolgen van de aandachtspunten uit notitie "Koersnotitie in de praktijk brengen"						
	2022	2023	2024	2025	2026	
Structureel	565.000	565.000	565.000	565.000	565.000	
Dekking						
Inwonerbijdrage	0	340.000	340.000	340.000	340.000	
Covid resultaat	340.000	0	0	0	0	
Tarief plustaken	225.000	225.000	225.000	225.000	225.000	
	565.000	565.000	565.000	565.000	565.000	
	2022	2023	2024	2025	2026	
Incidenteel	744.000	675.000	463.000	342.000	0	
start 1 april 2022	-186.000	186.000	0	0	0	
	558.000	861.000	463.000	342.000	0	
Dekking						
Frictiebijdrage	458.000	199.000	0	0	0	
Saldo reservering	100.000	100.000	100.000	100.000	0	
Totaal dekking	558.000	299.000	100.000	100.000	0	
Bijdrage gemeente totaal incidenteel	0	562.000	363.000	242.000	0	

Vervolg

- Het dagelijks bestuur geeft de directeur publieke gezondheid de opdracht de besluiten in uitvoering te brengen. De DPG zal het DB regelmatig terugkoppeling geven over de voortgang.
- De 7 aandachtspunten zullen in een organisatieontwikkelingsplan worden verwerkt.
- Met HSC zullen de gesprekken worden gestart om te komen tot volledige participatie.
- Met VNOG zullen de gesprekken worden gestart om de samenwerking vorm te geven.
- De financiële gevolgen van de besluiten worden verwerkt in de Uitgangspuntennota 2023 en meerjarenraming.

Communicatie

Over de afronding van de takendiscussie communiceert de GGD op haar website, via de nieuwsbrief en intranet.

Warnsveld, 3 november 2021
Het dagelijks bestuur,

drs. J.J. Baardman,
directeur publieke gezondheid

C.M. de Waard-Oudesluijs MSc,
voorzitter

Bijlagen

1. Notitie Afronding van de takendiscussie
2. Rapportage onderzoek Analyse van en advies voor intensiveren samenwerking door de GGD NOG
3. Memo Lysias Inzichten uit benchmark en strategische opties voor vervolg
4. Vastgestelde koersnotitie
5. Notitie 'Koersnotitie in praktijk brengen'